

כז

בשנת תתקי"ב אירע מעשה שהוציא חתני אליקים י"ן מחבית לכלי קטן ששתה ממנו גוי י"ן כשר והיה הכלי נסך. ושאלני אם היין כשר. ואמרתי לו יודע אתה אם היה הכלי נגוב ואמר הן, והיתרתיו^{תפ}. ויום שבת היה. לאחר אכילה ישנתי ובא אלי מורי חמי בחלום והיה קורא השותים במזרקי י"ן^{תפא} וחזירי^{תפב}. ואני הייתי מפרש בחלום אלו הגוים ששותים י"ן נסך ואוכלים כשר חזיר. ובהקיצותי הבנתי כי הודיעני על היין שהוא נסך שלא היה הכלי נגוב. ונסיתי ולקחתי אותו כלי עצמו והנחתיו ב' ימים ולילה אחד ולא נגב, וידעתי כי לא יפה היתרתי. ואסרתי את היין שבחבית והתעניתי ב' ימים וגם השותים אותו^{תפג}.

כז

ראיתי^{תפד} אני אליעזר את האיל המנגח ימה וצפונה, ^{תפה} הוא חתני ר' שמואל, עומד ומתריס לנגדי לאמור, כי המחוייב שבועה ואינו יכול לישבע, שכנגדו נשבע ונוטל. על כן נזקקתי לברר הדבר על כוריו. ותחילה אבאר ההלכה על בורייה.

[שבועות לב ע"ב ומו ע"א] אמר ר' אמי היכי לדיינו דייני להאי דינא נימא ליה זיל שלים כדינא דמתניתין דתנן^{תפו} ראוהו שנכנס לביתו

ומשכנו דחייב להחזיר לו מה שאומרים העדים שמשכנו, כדאמרין בגמרא (שם מו ע"א) וליחזי מאי משכנו וליהדר ליה בלא שבועה דלא מצי אמר ידי שקלי. לייבא תרי פהדי על החטיפה שיחייבוהו להחזיר, כי במתניתין. ובהודאתו שחטף ליכא לחיוביה, דהפה שאסר הוא הפה שהיתיר כדתנן בפ"ב דכתובות (טו ע"ב) ומודה ר' יהושע באומר שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו שהוא נאמן שהפה שאסר ואמר של אביך היתה אמר נמי לקחתיה הימנו ונאמן, הכא נמי הפה שאמר חטפי אמר ידי הוא ונאמן. ואם תאמר ניפטר^{תפז} כיון שהפה שהיתיר הוא ויהא נאמן, הני מילי אם לא היה שם עד, דהוי הפה שאסר, אבל הכא העד הוא שאסר דעל ידי העד הודה, ואין כאן הפה שהיתיר להודות^{תפז} להאמינו, ותנן בסיפא דמודה ר' יהושע אם יש עדים שהיתה של אביו אינו נאמן לומר לקחתיה דליכא הפה שאסר אלא העדים אוסרים. ואם תאמר^{תפח} כיון דאיכא עד אחד אינו נאמן לומר ידי היה, הני מילי בלא שבועה, אבל בשבועה יהא נאמן ולישתבע דדידיה חטף על ידי מיגו דמצי טעין לא חטפתי והיה נאמן בשבועה או מיגו דמצי טעין החזרתיו לך והיה נאמן בשבועה, כי טעין אין חטפי ודידי חטפי ליתמה¹²⁹⁴⁵⁶⁷ן בשבועה,

שניהם. תפד. מליצת ר"ט על ר' עקיבא בספרי פ' חקת ובתוספתא סוף מקואות (אבנ"ש) והשתמש בה גם הר"ש משאנץ באגרות הרמ"ה עמ' פב. בסימן זה יסד רבינו שני יסודות, א: אע"ג דאמרין אין אדם משים עצמו רשע, אם יש עד אחד המעיד כדבריו על רשעותו הרי הוא רשע ונפסל לעדות. ב: כד אמרין מתוך שאינו יכול לישבע משלם, נוטל התובע בלא שבועה ואינו דומה לחשוד על השבועה שכנגדו נשבע ונוטל. ואזיל רבינו ומפרש את כל הסוגיא עפ"י יסודות אלו. ולפ"ר אין קשר בין שניהם. תפה. הוא חתני רבינו שמואל ליתא בכתה"י. ועי' במרדכי ב"ב [שהובא להלן בהערות] שכת' שרשב"ט [הוא רבינו שמואל חתן רבינו] פסק כראב"ן בזה שאינו צריך התובע לישבע. [והגירסא מקוימת בכתה"י של המרדכי]. אבל גירסת ספרנו מסתייעת עפ"י מש"כ רבינו להלן סי' מט אות ה וקראתיך מנגח בזכרים. תפו. מד ע"ב וכדאמ' בדף מו ע"א 'משכנו'. תפז. 'להודות' מיותר וליתא בכתה"י. תפח. מפרש ואזיל 'לישתבע' שבגמרא.

מה שהשיב בתשובה הקודמת. תפ. אבל אם לא היה נגוב היה אסור משום נצוק וכדס"ל לרבינו נצוק חבור להלן סי' שה. תפא. עמוס ו. תפב. במרדכי: ואוכלי בשר חזיר. תפג. וב'פסקי רבינו יוסף' בשיטת הקדמונים עמ' שעז הביא נ"א: ובליילה הביא לו בעל החלום י"ן ואמר לו שתה י"ן כמו שעשית היום. על ענין הוראה עפ"י חלום עי' שה"ג מערכת גדולים בערכו של רבינו ובס' זכר יהוסף תהלוכות האגדות ד"ג ע"ג. ואם משמע מכאן שיש חובת תשובה על שגגת איסור דרבנן או דיי"נ חמיר, עי' תשו' יביע אומר ח"א יו"ד סי' יד אות ט. הקדמה ל"ב. כז. בסימן זה יסד רבינו שני יסודות, א: אע"ג דאמרין אין אדם משים עצמו רשע, אם יש עד אחד המעיד כדבריו על רשעותו הרי הוא רשע ונפסל לעדות. ב: כד אמרין מתוך שאינו יכול לישבע משלם, נוטל התובע בלא שבועה ואינו דומה לחשוד על השבועה שכנגדו נשבע ונוטל. ואזיל רבינו ומפרש את כל הסוגיא עפ"י יסודות אלו. ולפ"ר איז קשר בין